

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Правова соціалізація дітей та молоді»
2022 – 2023 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна робота та практична психологія».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Викладач	Попова Анастасія Сергіївна, к.пед.н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=1386
Контактний телефон	063 335 99 68
E-mail викладача	kovaleva.anastasia.45@gmail.com
Графік консультацій	четвер: 12.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	3/90				залік
заочна		6	4	90	

Семестр: VI-й.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: правова соціалізація, правова культура, правоправна поведінка, правова свідомість, соціальне середовище, обов'язки та відповідальність, механізми правової соціалізації.

Мета курсу: розширення знань майбутніх соціальних педагогів з питань правової соціалізації дітей та молоді, формування уявлень про соціально-педагогічні механізми правової соціалізації, розвиток умінь використовувати їх у практичній соціально-педагогічній діяльності.

Предмет курсу: теоретико-практичні аспекти соціально-педагогічної роботи з правової соціалізації дітей та молоді

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

ЗК-4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК-1 Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціальнопедагогічного, юридичного, економічного, медичного).

Результати навчання:

ПР-3 Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПР-11 Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

Зміст курсу:

Тема 1. Правова соціалізація особистості: теоретичні засади

Актуальність проблеми правової соціалізації особистості. Мета, завдання, термінологічно-понятійний апарат курсу. Сучасні наукові підходи до вивчення правової соціалізації як соціально-педагогічного явища. Поняття, ознаки, чинники та види правової соціалізації особистості. Зміст, завдання, напрями правової соціалізації особистості. Принципи та функції правової соціалізації особистості. Соціально-педагогічні механізми правової соціалізації особистості.

Тема 2. Становлення правової особистості у процесі соціалізації.

Правова соціалізація як основа розвитку правової особистості. Соціально-педагогічні та психологічні передумови правової соціалізації особистості. Проблема негативної правової соціалізації

дітей та молоді. Відставання в соціалізації. Дефекти правової соціалізації особистості. Правова свідомість як елемент правової соціалізації особистості. Функціональна структура правової соціалізації особистості. Правосвідомість: поняття й ознаки. Класифікація форм і основні функції правосвідомості. Поняття правової установки, її структура і види. Взаємозв'язок ціннісних правових установок і орієнтацій.

Тема 3. Правомірна та правова поведінка: особливості, види.

Правова поведінка, правомірна поведінка та соціально-правова норма як елемент правової соціалізації. Поняття, ознаки та форми правової поведінки особи. Правомірна поведінка: поняття, особливості, види. Класифікація правомірної поведінки. Елементи правомірної поведінки особистості. Соціально-правові норми та їхні властивості. Законодавча основа правової соціалізації дітей та молоді. Соціальні права дітей та їх класифікація. Міжнародно-правові аспекти соціалізаційного процесу. Державне законодавство правової соціалізації дітей та молоді. Нормативна основа правової активності дітей.

Тема 4. Правові обов'язки та відповідальність дітей та молоді

Проблема обов'язків і відповідальності в процесі правової соціалізації дітей та молоді. Формування уявлень про обов'язки та відповідальність у дітей в процесі правової соціалізації. Цивільна відповідальність неповнолітніх. Адміністративна відповідальність дітей та молоді. Кримінальна відповідальність осіб, що не досягли повноліття. Правовиховна робота з правової соціалізації дітей та молоді. Правове виховання дітей та молоді: мета, завдання та вимоги. Методи та форми правового виховання й правової соціалізації. Ігрові технології правової соціалізації дітей. Методичне забезпечення діяльності навчальних закладів з правового виховання й правової соціалізації дітей та молоді.

Тема 5. Соціальна робота з формування правової культури дітей та молоді

Правова культура як різновид загальної культури. Структура та види правової культури суспільства. Зміст правової культури особи. Правова культура дітей та молоді як результат правової соціалізації. Сучасний стан правової культури дітей та молоді. Правова культура та правова соціалізація: спільне та відмінне. Організація вивчення процесу правової соціалізації дітей та молоді. Діагностичний комплекс з вивчення правової соціалізації дітей та молоді. Критерії та показники правової соціалізації дітей та молоді. Рівні правової соціалізації. Методи діагностичної роботи з вивчення правової соціалізації. Методика діагностики правової соціалізації дітей та молоді.

Тема 6. Соціально-педагогічні умови правової соціалізації дітей та молоді

Соціально-педагогічні умови правової соціалізації дітей та молоді у закладі освіти. Соціально-виховне середовище як дієвий простір організації процесу правової соціалізації дітей та молоді. Проблема педагогічної взаємодії у процесі правової соціалізації. Соціально-педагогічна програма "Школа правової соціалізації". Основи професійної діяльності соціального педагога з правової соціалізації дітей та молоді. Соціальні інститути правової соціалізації. Етапи соціально-педагогічної роботи з правової соціалізації дітей та молоді. Формування правової свідомості, мотивації до правової соціалізації. Соціально-педагогічна робота з правової поінформованості дітей та молоді. Формування соціально-правових знань. Заходи з розвитку правомірної поведінки, досвіду соціально-правової активності.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда (вступна, бесіда-повторення); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (вправи, моделювання життєвих ситуацій); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю (метод письмового контролю, метод тестового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Навчальний курс складається з лекційних, семінарських занять, самостійної та індивідуально-дослідної роботи.

Заохочується висловлювання власної точки зору, творчий підхід до виконання передбачених програмою курсу завдань. Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності.

Лекційні заняття передбачають ведення письмового (електронного) конспекту. Наявність конспекту є однією з вимог допуску до складання заліку.

Підготовка до семінарських занять передбачає усне опрацювання теоретичних питань за темою, спираючись на перелік рекомендованої літератури та самостійний пошук джерел для отримання необхідної інформації, з подальшим їх обговоренням у форматі дискусій, мозкових штурмів тощо.

Відпрацювання пропущених семінарських занять є обов'язковим, здійснюється у форматі очного або дистанційного (на платформі Zoom) спілкування викладача зі здобувачем (не пізніше, ніж через тиждень з моменту проведення заняття та згідно графіку консультацій).

Підготовка завдань самостійної та індивідуально-дослідної роботи здійснюється у письмовому або електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді та передбачає усне обговорення питань протягом семінарського заняття з теми або під час індивідуальної/групової консультації. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

В умовах дистанційного навчання лекційні, семінарські заняття проводитимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно визначеного вище графіку.

Допуск до заліку передбачений за умов: набрання 35 балів за роботу протягом семестру, наявності конспекту усіх лекцій та роздрукованої папки з роботами (самостійних та індивідуальних занять). Екзамен може проходити за двома формами (на вибір здобувачів ВО): письмовий екзамен та захист відповідей; тестування. За результатами продуктивної роботи протягом семестру та погодження з оцінкою – здобувачу може бути виставлена підсумкова оцінка, що дорівнює сумі балів набраних протягом семестру.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: *технічне* (комп'ютер, проектор); *програмне* (Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle, репозитарій); *наочність* (презентації у форматі Power Point).

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують здобувачі ВО

Поточне тестування та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3			
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2		
25		25		25			
Тема 4		Тема 5		Тема 6			
4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2		
25		25		25			

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль¹)

№	Вид робіт за темами	Бали рейтингу (денна форма)	Бали рейтингу (заочна форма)
Тема 1.			
1.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)		-
1.2.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)		-
1.3.	Доповнення на семінарському занятті		-
1.4.	Виконання самостійної роботи до теми 1: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними;		0 – 10
1.5.	Виконання ІНДЗ до теми 1: - необхідність правової соціалізації дітей та молоді		0 – 15 0 – 5*3
Макимум за тему 1		25 балів	
Тема 2			
2.1.	Відповідь на семінарському занятті 2.1. (2 години)		-

¹ Детальний розподіл балів та критерії оцінювання до кожного виду робіт представлено у «Системі оцінювання» та розміщений на електронній платформі підтримки навчання Moodle БДПУ

2.2.	Доповнення на семінарському занятті		-
2.3.	Виконання самостійної роботи до теми 2: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.		0 – 10
2.4.	Виконання ІНДЗ до теми 2: - приклад дії механізму правової соціалізації. - зміст та особливості правової інтеріоризації, екстеріоризації та ідентифікації.		0 – 15 0 – 5 0 - 10
Максимум за тему 2		25 балів	
Тема 3			
3.1.	Відповідь на семінарському занятті		-
3.2.	Доповнення на семінарському занятті		-
3.3.	Виконання самостійної роботи до теми 3: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.		0 - 10
3.4.	Виконання ІНДЗ до теми 3: - обґрунтуйте який вид індивідуального існування людини (індивід, особистість, індивідуальність) відповідає поняттю суб'єкт права. - створіть правовий портрет сучасної молодії людини.		0 – 15 0 – 10 0 – 5
Максимум за тему 3		25 балів	
Тема 4			
4.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)		0 - 5
4.2.	Доповнення на семінарському занятті		0 - 2
4.3.	Виконання самостійної роботи до теми 4: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.		0 – 10
4.4.	Виконання ІНДЗ до теми 4: • Презентація		0 – 10
Максимум за тему 4		25 балів	
Тема 5			
5.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години)		0 - 5
5.2.	Доповнення на семінарському занятті		0 - 2
5.3.	Виконання самостійної роботи до теми 5: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.		0 – 5
5.4.	Виконання ІНДЗ до теми 5: • есе з теми		0 – 15
Максимум за тему 5		25 балів	
Тема 6			
6.1.	Відповідь на семінарському занятті		-
6.2.	Доповнення на семінарському занятті		-
6.3.	Виконання самостійної роботи до теми 6: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.		0 – 10
6.4.	Виконання ІНДЗ до теми 6: - Доповідь з теми		0 – 15
Максимум за тему 6		25 балів	

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів² – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (залік).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

² Мінімальний допуск до заліку здобувача можливий за умови набрання ним 35 балів за виконані роботи протягом семестру.

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;
 n – кількість залікових кредитів;
 50 балів – екзамен або залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
78 – 89	B
65 – 77	C
58 – 64	D
50 – 57	E
35 – 49	FX
1 – 34	F

Список рекомендованих джерел:

1. Верховна Рада України. Офіційний сайт (законодавство) <http://zakon4.rada.gov.ua/>
2. Сизоненко І. Г. Гейміфікація процесу формування морально-правової культури здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Соціальна робота» в умовах змішаного навчання *Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти* : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. : зб. наук. статей. Бердянськ. 2021. С. 184–189.
3. Сизоненко І. Г. Розвиток «soft skills» у здобувачів вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни «Правова соціалізація дітей та молоді» *International scientific and practical conference «Pedagogy, psychology and teaching methods: international experience proceedings*, Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2021. Р. 234–237.
4. Сизоненко І. Г. Соціальна робота з правової соціалізації особистості. *Наукові пошуки у III тисячолітті: соціальний, правовий, економічний та гуманітарний виміри: збірник тез III Міжнар. наук.-практ. конф. (27–28 квітня 2018 р.)*. Кропивницький : ПВНЗ КІДМУ, 2018. С. 196–199.
5. Сизоненко І. Г. Проблема морально-правової культури майбутніх соціальних працівників. *Наука III тисячоліття : пошуки, перспективи розвитку : матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (25-26 квітня 2018 р.)* : зб. тез. Бердянськ : БДПУ, 2018. Ч. 1. С. 282–283.
6. Сизоненко І. Г. Асоціалізація дітей та молоді в соціально-правовому середовищі: технологія попередження. *International scientific-practical conference Forming of modern educational environment: benefits, implementation mechanisms : Conference Proceedings*, September 29, 2017. Tbilisi: Baltija Publishing. Р. 58–61.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО
4. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ